

**Мнагазначнасць у навукова-тэхнічнай тэрміналогіі
беларускай і рускай моў**

Сазонава Н.В.

Беларускі нацыянальны тэхнічны ўніверсітэт

У якасці матэрыялу даследавання выкарыстаны 258 адзінак мнагазначных тэрмінаў, узятых з Тлумачальнага слоўніка беларускай мовы ў 5 тамах пад рэдакцыяй Атраховіча, якім адпавядаюць 138 мнагазначных тэрмінаў, узятых шляхам адпаведнай выбаркі са Слоўніка рускай мовы ў 4 тамах пад рэдакцыяй Яўген'евай.

Сярод беларускіх тэрмінаў было вылучана 56 тэхнічных адзінак, 11 – эканамічных, 28 – біялагічных, 8 – музычных, 7 – матэматычных, 7 – лінгвістычных, 9 – хімічных, 8 – геалагічных, 2 – юрыдычных, 2 – медыцынскія, 2 – астранамічныя, 14 адзінак лексічных амонімаў, сярод якіх адно слова з’яўляецца мнагазначным тэрмінам, і 104 адзінкі слоў, мнагазначнасць якіх развівалася ў асноўным на падставе першага значэння паводле пэўнага падабенства, таму аднесці іх да канкрэтнага раздзелу тэрміналагічнай лексікі не ўяўляецца магчымым. Сярод рускіх тэрмінаў было адзначана 9 тэхнічных адзінак, 2 – ваенныя, 4 – біялагічныя, 2 – літаратурныя, 6 – музычных, 3 – матэматычныя, 2 – лінгвістычныя, 3 – хімічныя, 2 – геалагічныя, 2 – юрыдычныя, 2 – астранамічныя, 2 – сельскагаспадарчыя, 34 адзінкі з паметай “спец.” і 65 адзінак з паметами, напрыклад, “тэх.”, “астран.” і “анат.” адначасова.

Праведзены параўнальны аналіз дазволіў зрабіць наступныя высновы:

1) мнагазначных тэрмінаў у слоўніку беларускай мовы на 120 адзінак болей, чым у слоўніку рускай мовы;

2) названым 120 адзінкам бел. мовы адпавядаюць 23 адзінкі адназначных тэрмінаў у рускай мове, тыпу Ванты (мнагазн.) і Ванты (адназн.), Плінтаваць (мнагазн.) і Плінтовать (адназн.), Рэверсія (мнагазн.) і Реверсія (адназн.); 13 адзінак падаюцца ў слоўніку Яўген'евай без паметы “спец.” ці аднясення да канкрэтнай навукі; 84 адзінкі адсутнічаюць у слоўніку рускай мовы;

3) сярод адсутных 84 адзінак асноўную колькасць складаюць запазычаныя с лацінскай, французскай і нямецкай мовы словы, тыпу Бараж (ад франц.), Імерсія (ад лац.), Міцэла (ад лац.), Парэнхіма (ад грэч.), Разета (ад франц.), Шліц (ад ням.), а таксама ўласна беларускія словы тыпу Скосак, Штурхач.